

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavná sťažnosť sťažovateľa a skutkové okolnosti veci

1. Ústavnému súdu bola 19. mája 2021 doručená ústavná sťažnosť sťažovateľa, ktorou namietal porušenie základných práv podľa čl. 17 ods. 1, 2 a 5, čl. 46 ods. 1, čl. 47 ods. 3, čl. 48 ods. 2 a čl. 50 ods. 3 v spojení s ustanoveniami čl. 1 ods. 1 a 2, čl. 2 ods. 2 a 3 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“), základných práv podľa čl. 8 ods. 1, 2 a 5, čl. 36 ods. 1, čl. 37 ods. 3, čl. 38 ods. 2, čl. 40 ods. 3 v spojení ustanoveniami čl. 2 ods. 2 a 3 Listiny základných práv a slobôd (ďalej len „listina“), ďalej práv podľa čl. 5 ods. 1 písm. c), ods. 3 a 4, čl. 6 ods. 1, ods. 3 písm. b) a c) Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“), ako aj práv podľa čl. 9 ods. 1, 3 a 4, čl. 14 ods. 1 a 3 písm. b) a d) Medzinárodného paktu o občianskych a politických právach (ďalej len „pakt“) postupom Okresného súdu Senica (ďalej len „okresný súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 2 T 12/2018 a jeho uznesením č. k. 2 T 12/2018 z 18. marca 2021 (ďalej aj „uznesenie okresného súdu“), ako aj postupom Krajského súdu v Trnave (ďalej len „krajský súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 3 Tos 34/2021 a jeho uznesením č. k. 3 Tos 34/2021-774 z 24. marca 2021 (ďalej aj „uznesenie krajského súdu“).

2. Z ústavnej sťažnosti a jej príloh vyplýva, že proti sťažovateľovi je na podklade uznesenia o vznesení obvinenia z 2. augusta 2017 vedené trestné stíhanie pre obzvlášť závažný zločin nedovolenej výroby omamných a psychotropných látok, jedov alebo prekurzorov, ich držania a obchodovania s nimi podľa § 172 ods. 1 písm. c) a d), ods. 2 písm. a) a e) zákona č. 300/2005 Z. z. Trestný zákon v znení neskorších predpisov (ďalej len „Trestný zákon“). Navyše podľa obžaloby prokurátora Okresnej prokuratúry Senica č. k. Pv 257/17/2205-54 z 11. apríla 2018 je sťažovateľ stíhaný aj pre zločiny nedovoleného ozbrojovania a obchodovania so zbraňami podľa § 294 ods. 2 Trestného zákona a § 295 ods. 1 písm. a) Trestného zákona. V tejto súvislosti bol sťažovateľ uznesením okresného súdu č. k. 2 T 12/2018 zo 7. septembra 2018 v spojení s uznesením krajského súdu č. k. 5 Tos 163/2018 z 20. septembra 2018 podľa § 72 ods. 2 zákona č. 301/2005 Z. z. Trestný poriadok v znení neskorších predpisov (ďalej len „Trestný poriadok“) vzatý do väzby z dôvodov uvedených v § 71 ods. 1 písm. a) a c) Trestného poriadku (tzv. úteková a preventívna väzba, pozn.).

3. V trestnom konaní bolo opakovane rozhodované o väzbe sťažovateľa. Naposledy sa tak stalo na základe žiadosti sťažovateľa zo 4. marca 2021 (písomne ju odôvodnil až na hlavnom pojednávaní 15. marca 2021, pozn.), ktorou požiadal o prepustenie z väzby s tým, že väzbu žiadal nahradiť písomným sľubom alebo dohľadom probačného a mediačného úradníka. Uznesením okresného súdu č. k. 2 T 12/2018 z 18. marca 2021 bola jeho žiadosť o prepustenie z väzby zamietnutá a súčasne bolo rozhodnuté tak, že okresný súd podľa § 80 ods. 1 písm. b), c) a ods. 2 Trestného poriadku písomný sľub sťažovateľa neprijíma a väzbu dohľadom probačného a mediačného úradníka nenahrádza.

4. Sťažovateľ proti uzneseniu okresného súdu podal sťažnosť, na základe ktorej bolo uznesením krajského súdu 1. uznesenie okresného súdu podľa § 194 ods. 1 písm. a) Trestného poriadku v celom rozsahu zrušené, súčasne krajský súd rozhodol tak, že 2. žiadosť sťažovateľa o prepustenie z väzby zamietla, 3. podľa § 80 ods. 1 písm. b) a ods. 2 Trestného poriadku písomný sľub sťažovateľa neprijíma a 4. podľa § 80 ods. 1 písm. c) a ods. 2 Trestného poriadku väzbu dohľadom probačného a mediačného úradníka nenahradzuje.

5. Ústavný súd uznesením č. k. II. ÚS 434/2021-52 z 30. septembra 2021 ústavnú sťažnosť sťažovateľa v rozsahu namietaného porušenia základného práva na osobnú slobodu podľa čl. 17 ods. 1, 2 a 5 ústavy a podľa čl. 8 ods. 1, 2 a 5 listiny, ako aj práva na slobodu a bezpečnosť podľa čl. 5 ods. 1 písm. c), ods. 3 a 4 dohovoru a tiež práva na slobodu a osobnú bezpečnosť podľa čl. 9 ods. 1, 3 a 4 paktu postupom krajského súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 3 Tos 34/2021 a jeho uznesením č. k. 3 Tos 34/2021-774 z 24. marca 2021 prijal na ďalšie konanie. Ústavnú sťažnosť sťažovateľa vo zvyšnej časti odmietol.

II.

Argumentácia sťažovateľa

6. Sťažovateľ v ústavnej sťažnosti namietané porušenie označených základných práv podľa ústavy a listiny, ako aj práv podľa dohovoru a paktu odôvodňuje medzi iným najmä tým, že v danej trestnej (väzobnej) veci okresný súd, ako ani krajský súd v konaní nepostupovali prednostne a urýchlene, resp. bez zbytočných prietáhov, čo samo osebe nezávisle od danosti formálnych a materiálnych podmienok väzby zakladalo dôvod na jeho prepustenie (pozri ústavnú sťažnosť, s.12).

7. V nadväznosti na už uvedené sťažovateľ namieta, že okresný súd a následne ani krajský súd sa vo svojich rozhodnutiach nevysporiadali so sťažovateľom označenými (vymedzenými) zbytočnými prietahmi v konaní, ku ktorým malo dôjsť v troch časových obdobiach, a to:

1. od 15. júla 2019 do 14. októbra 2019,

2. od 24. januára 2020 do 15. júna 2020 a napokon

3. od 22. decembra 2020 do 15. marca 2021, čo má spolu predstavovať 317 dní.

8. Podľa tvrdenia sťažovateľa čerpanie dovolenky zákonnou sudkyňou okresného súdu [REDAKOVANÉ] nemôže byť objektívnou zákonnou prekážkou pre ďalší postup v konaní. Ani šírenie nebezpečnej nákazlivej ľudskej choroby COVID-19 nepredstavovalo zákonnú prekážku pre vykonanie hlavného pojednávania nariadeného na 16. marec 2020.

9. Sťažovateľ v ústavnej sťažnosti tiež všeobecnému súdu vytýka, že v rozpore s § 277 ods. 1 Trestného poriadku po odpadnutí prekážky, pre ktorú muselo byť hlavné pojednávanie odročené na neurčito, t. j. 15. júla 2019, ďalší termín pojednávania bol nariadený až na 9. august 2019,

t. j. až po uplynutí 24 dní, a po odpadnutí ďalšej prekážky, pre ktorú muselo byť hlavné pojednávanie odročené na neurčito, t. j. 22. decembra 2020, bol ďalší termín pojednávania nariadený až na 27. január 2021, t. j. až po uplynutí 36 dní (pozri ústavnú sťažnosť, s. 13 až 18).

10. V ďalšom sťažovateľ argumentuje porušením svojho práva na obhajobu, ako aj práva vyjadriť sa k dôkazom o svojej väzbe tým, že mu bolo odopreté právo na neverejnom zasadnutí (vykonanom prostredníctvom videokonferenčného zariadenia) 18. marca 2021 (štvrtok) ním podanú (zahlásenú) sťažnosť proti uzneseniu okresného súdu odôvodniť, keď krajský súd o sťažnosti proti uzneseniu okresného súdu rozhodol 24. marca 2021 (streda) predčasne, dôsledkom čoho na obsah ním (sťažovateľom) na poštovú prepravu 22. marca 2021 (pondelok) podaného podania – odôvodnenia sťažnosti neprihliadol (pozri ústavnú sťažnosť, s. 21 až 23).

11. Podľa presvedčenia sťažovateľa krajský súd rozhodoval o jeho sťažnosti proti uzneseniu okresného súdu v nezákonnom zložení, keď namiesto senátu „5 T“ o nej rozhodoval senát „3 T“ neobvykle rýchlo a v rozpore s časovým harmonogramom pre rozhodovanie vo väzobných veciach (pozri ústavnú sťažnosť, s. 23 až 25).

12. Okrem toho sťažovateľ namieta, že krajský súd sa nijako nevysporiadal s argumentáciou jeho obhajcu, keď sa iba bez ďalšieho stotožnil s odôvodnením okresného súdu, nesúhlasí s názorom krajského súdu, podľa ktorého sa sťažovateľ mal správať obštrukčne a prietahy v konaní mal spôsobiť aj jeho obhajca (pozri ústavnú sťažnosť, s. 27 až 30).

13. Sťažovateľ poukazuje na ním označenú judikatúru ústavného súdu, podľa ktorej „spravidla lehoty vo väzobných veciach rátané na mesiace sú príliš dlhé a nevyhovujú požiadavkám urýchlenosti rozhodovania vo väzobných veciach, ale prípustné sú len lehoty počítané na týždne“, napriek tomu je však sťažovateľ vo väzbe už viac ako 32 mesiacov, t. j. viac ako polovicu z maximálnej celkovej doby väzby v trvaní 48 mesiacov, čo je dlhodobé trvanie väzby. Pri dlhodobom trvaní väzby sú orgány činné v trestnom konaní a súdy povinné konať s osobitnou starostlivosťou a urýchlením. Podľa sťažovateľa v jeho trestnej veci okresný súd takto nekoná, bez ohľadu na danosť dôvodov väzby mal byť sťažovateľ prepustený na slobodu (pozri ústavnú sťažnosť, s. 30 až 31).

14. Okresný súd, ako ani krajský súd pri rozhodovaní vôbec neprihliadli na dĺžku už sťažovateľom vykonanej väzby, resp. na jeho dlhodobú väzbu a svoje rozhodnutia odôvodnili len tými istými skutočnosťami, ktorými bolo odôvodnené jeho vzatie do väzby, bez uvedenia akýchkoľvek ďalších (nových) skutočností (pozri ústavnú sťažnosť, s. 32 až 33).

15. Napriek tomu, že v danej trestnej veci je sťažovateľ stíhaný za obzvlášť závažný zločin, podľa jeho názoru nejde o vec, ktorá by bola zložitá, ale ktorá tvorí štandardnú a stabilnú súčasť rozhodovacej činnosti súdov, a sťažovateľ počas trvania celého trestného konania okresnému súdu vždy poskytoval potrebnú súčinnosť (pozri ústavnú sťažnosť, s. 33 až 46).

16. Podľa názoru sťažovateľa „*požiadavka verejného záujmu na pokračovaní mojej väzby už nemôže, resp. nie je reálne daná, keďže boli zistené niekoľko mesačné obdobia bez vykonania dokazovania na hlavných pojednávaniach*“ (pozri ústavnú sťažnosť, s. 46).

17. Sťažovateľ vo svojej ústavnej sťažnosti poukazuje aj na to, že v tu preskúmvanej veci bola okresnému súdu obžaloba doručená 11. apríla 2018 a napriek tomu, že v čase od podania obžaloby až do 7. septembra 2018 bol väzobne stíhaný vo svojej inej trestnej veci vedenej na okresnom súde pod sp. zn. 1 T 222/2017, t. j. okresnému súdu bol za celý tento čas plne k dispozícii, okresný súd v tomto období v trvaní 4 mesiacov a 27 dní vôbec nekonal (pozri ústavnú sťažnosť, s. 49).

18. Sťažovateľ s odvolaním sa na rozsudok Európskeho súdu pre ľudské práva (ďalej len „ESLP“) vo veci Yegorov proti Slovenskej republike z 2. júna 2015 odôvodňuje nezákonnosť svojej väzby aj tým, že bol do väzby vzatý už opakovane po tom, čo bol rozsudkom okresného súdu č. k. 1 T 222/2017 zo 7. septembra 2018 vo svojej inej trestnej oslobodený a z predchádzajúcej väzby prepustený (pozri ústavnú sťažnosť, s. 50).

19. Podľa názoru sťažovateľa mali byť jeho tu preskúmvaná trestná vec a trestná vec na okresnom súde vedená pod sp. zn. 1 T 222/2017 spojené na spoločné konanie, pretože za predpokladu ich spojenia by pre určenie celkovej (maximálnej) lehoty väzby bol rozhodujúci čin najprísnejšie trestný, čo by v jeho prípade predstavovalo väzbu v trvaní najviac 48 mesiacov. Podľa tvrdenia sťažovateľa tým, že o každom z jemu za vinu kladených skutkov sa trestné konanie vedie osobitne, účelovo sa predlžuje celková lehota trvania väzby (pozri ústavnú sťažnosť, s. 51).

20. Z už uvedených dôvodov sťažovateľ považuje uznesenie okresného súdu, ako aj uznesenie krajského súdu za nezákonné, a tým za zjavne svojvoľné a arbitrárne (pozri ústavnú sťažnosť, s. 52 až 57).

21. Ústavnému súdu bolo 6. októbra 2021 doručené elektronické podanie sťažovateľa prostredníctvom jeho právneho zástupcu označené ako „*Doplnenie sťažnosti*“, ktoré však nebolo označené autorizáciou podľa zákona č. 305/2013 Z. z. o elektronickej podobe výkonu pôsobnosti orgánov verejnej moci a o zmene a doplnení niektorých zákonov (zákon o e-Governmente) v znení neskorších predpisov, preto na uvedené „*Doplnenie sťažnosti*“ ústavný súd neprihliadal.

III.

Vyjadrenie krajského súdu a replika sťažovateľa

III.1. Vyjadrenie krajského súdu:

22. Ústavný súd 15. októbra 2021 vyzval krajský súd na vyjadrenie k prijatej ústavnej sťažnosti. Vyjadrenie krajského súdu bolo ústavnému súdu doručené 27. októbra 2021. Krajský súd v ňom v podstatnom uviedol, že písomné vyhotovenie uznesenia okresného súdu bolo doručené sťažovateľovi 19. marca 2021 a jeho obhajcovi 21. marca 2021 a napriek tomu, že obaja boli poučení o tom, že odôvodnenie sťažnosti proti uzneseniu okresného súdu z dôvodu nariadeného hlavného pojednávania na 29. marec 2021 je potrebné „zaslať krajskému súdu najneskôr do 22.03.2021“, sťažovateľ túto 22. marca 2021 iba odoslal (podal na poštovú prepravu). Krajský súd, ktorému sťažnosť proti uzneseniu okresného súdu (nie jej odôvodnenie) napadla 22. marca 2021 do senátu „3 Tos“, určil termín verejného zasadnutia na 24. marec 2021, na ktorom o tejto sťažnosti aj rozhodol. Uznesenie krajského súdu bolo vypracované 25. marca 2021 a spis bol 26. marca 2021 vrátený okresnému súdu. Keďže uznesenie krajského súdu bolo vypracované v zákonnej lehote, krajský súd konal plynulo a bez prieťahov. V danej súvislosti krajský súd dodáva, že aj keď o sťažnosti proti uzneseniu okresného súdu rozhodol bez písomného odôvodnenia sťažovateľom (obžalovaným), jeho obhajca (zahlásenú) sťažnosť písomne odôvodnil, preto „nie sú porušené práva obžalovaného na obhajobu“. Napokon krajský súd dodáva, že „K sťažnostným námietkam – prieťahom v konaní na okresnom súde sa krajský súd vyjadril vo svojom uznesení na str. 8 a 9“ a keďže v aktuálnom čase na danú vec vzťahujúci sa spis sa nachádza už na okresnom súde, k ostatným námietkam sťažovateľa uvedeným v ústavnej sťažnosti sa nevie vyjadriť. V závere krajský súd vyslovil súhlas s upustením od ústneho pojednávania vo veci.

III.2. Replika právneho zástupcu sťažovateľa:

23. Právny zástupca sťažovateľa vo svojej replike k vyjadreniu krajského súdu medzi inými uviedol, že „u obvinených ide o právnických laikov, ktorí ak sa majú seriózne k veci vyjadriť, potrebujú si vec naštudovať, skonfrontovať s príslušnými ustanoveniami a dikciami zákona a až potom, po konzultácii s advokátom, nejakým spôsobom svoje stanovisko naformulovať. Vzhľadom k uvedenému považujeme vyjadrenie... Krajského súdu... za neadekvátne... a to najmä s ohľadom na dobu, po ktorú trestné stíhanie vo vzťahu k obvinenému trvá a koľkokrát už pri rozhodovaní o väzbe bol podľa názoru sťažovateľa zákon porušený...“.

III.3. Replika sťažovateľa:

24. Ústavnému súdu bola 10. januára 2022 v listinnej podobe doručená replika – vyjadrenie sťažovateľa k vyjadreniu krajského súdu, v ktorom medzi inými uviedol, že obžalovaný je v konaní pred súdom stranou, svoje práva môže vykonávať nielen prostredníctvom obhajcu, ale aj osobne a je vecou obžalovaného akú formu obhajoby si zvolí. Podľa názoru sťažovateľa pokiaľ krajský súd na jeho písomné odôvodnenie sťažnosti proti uzneseniu okresného súdu podané v zákonnej lehote troch pracovných dní neprihliadol, závažným spôsobom porušil jeho právo na obhajobu. V súvislosti so sťažovateľom namietanými prieťahmi v konaní pred okresným súdom sťažovateľ

s poukazom na ustanovenia vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 24/2021 Z. z. o vykonávaní pojednávania, hlavných pojednávania a verejných zasadnutí v čase mimoriadnej situácie a núdzového stavu v znení neskorších predpisov, na uznesenia vlády Slovenskej republiky č. 645 z 12. októbra 2020 a č. 678 z 22. októbra 2020 tvrdí, že vyhlásenie núdzového stavu nebránilo tomu, aby boli vykonávané hlavné pojednávania vo väzobných veciach. Podľa sťažovateľa bolo povinnosťou predsedu krajského súdu vyžiadať si na danú trestnú vec sťažovateľa vzťahujúci sa súdny spis a následne sa k jeho námietkam uvedeným v ústavnej sťažnosti vyjadriť. Sťažovateľ tiež uvádza, že „... *predseda KS opomenul jednu dôležitú vec a to, že ja poukazujem na prieťahy v konaní, ktoré vznikli v konaní na Okresnom súde Senica. Ja som... v mojej ústavnej sťažnosti nepoukazyval na čas kedy KS rozhodoval, a či KS konal plynulo a bez prieťahov... Teda predseda KS sa zbytočne a mylne vyjadruje k tejto veci...*“. V ostatnom sťažovateľ len zopakoval svoju argumentáciu uvedenú v ústavnej sťažnosti a na záver uviedol, že súhlasí s upustením od ústneho pojednávania.

25. Ústavný súd podľa § 58 ods. 3 zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) upustil v danej veci od ústneho pojednávania, pretože po oboznámení sa s ústavnou sťažnosťou, so stanoviskami účastníkov konania, ako aj s obsahom spisu dospel k názoru, že od neho nemožno očakávať ďalšie objasnenie veci.

IV.

Posúdenie ústavnej sťažnosti ústavným súdom

26. Ústavný súd pripomína, že v zmysle svojej konštantnej judikatúry nie je súčasťou systému všeobecných súdov, ale podľa čl. 124 ústavy je nezávislým súdnym orgánom ochrany ústavnosti. Pri uplatňovaní tejto právomoci nie je úlohou ústavného súdu zastupovať všeobecné súdy, ktorým predovšetkým prislúcha interpretácia a aplikácia zákonov. Úloha ústavného súdu sa obmedzuje na kontrolu zlučiteľnosti účinkov takejto interpretácie a aplikácie s ústavou alebo kvalifikovanou medzinárodnou zmluvou o ľudských právach a základných slobodách (napr. I. ÚS 19/02, I. ÚS 27/04, I. ÚS 74/05). Skutkové a právne závery orgánov verejnej moci rozhodujúcich o ochrane práv a slobôd fyzických osôb a právnických osôb môžu byť predmetom kontroly zo strany ústavného súdu len vtedy, ak by vyvodené závery boli zjavne neodôvodnené alebo arbitrárne, a tak z ústavného hľadiska neospravedlňiteľné a neudržateľné a zároveň by mali za následok porušenie základného práva alebo slobody zaručených v ústave alebo v medzinárodných zmluvách o ľudských právach a základných slobodách (m. m. III. ÚS 38/05).

27. Ústavné právo na spravodlivý proces zahrňuje okrem iného aj povinnosť všeobecných súdov vysporiadať sa so všetkým, čo v priebehu konania vyšlo najavo a čo účastníci (strany) konania tvrdia, ak to má vzťah k prejednávanej veci (obdobne pozri napr. Kraska c. Švajčiarsko z 29. 4. 1993). Pokiaľ súdy tejto zákonnej povinnosti nedajú zadosť, a to tým, že sa zistenými skutočnosťami alebo tvrdenými námietkami nezaoberajú vôbec alebo sa s nimi vysporiadajú nedostatočným spôsobom, má to za následok chybu konania predstavujúcu zásah do ústavou

zaručeného základného práva na súdnu ochranu (čl. 46 ods. 1 ústavy a čl. 36 ods. 1 listiny), práva na spravodlivé súdne konanie (čl. 6 ods. 1 dohovoru) a práva na spravodlivý súd (čl. 14 ods. 1 paktu). Právu na spravodlivý proces ďalej zodpovedá aj povinnosť všeobecných súdov svoje rozhodnutia riadne odôvodniť a v tom rámci sa adekvátne, čo sa týka myšlienkových konštrukcií, racionálne logickým spôsobom vysporiadať so všetkými dôkazmi a rovnako aj s argumentačnými tvrdeniami uplatnenými účastníkmi (stranami) konania. V opačnom prípade dochádza k ústavnoprávnomu deficitu obdobnému neústavnosti v podobe tzv. opomenutých dôkazov.

28. Už skutočnosť, že sa všeobecný súd nevysporiadal s námietkou účastníka (strany) konania, ktorá má súčasne vzťah k prejednávanej veci, zásadne zakladá protiústavnosť dotknutého rozhodnutia (I. ÚS 405/2020, obdobne rozhodnutie Ústavného súdu Českej republiky sp. zn. I. ÚS 1895/08 a v ňom uvedené ďalšie rozhodnutia označeného súdu).

29. Napriek tomu, že uvedené tézy vychádzajú predovšetkým z interpretácie záruk upravených v čl. 46 ods. 1 ústavy, čl. 36 ods. 1 listiny, čl. 6 ods. 1 dohovoru a čl. 14 ods. 1 paktu, ktoré sa spravidla na konanie o osobnej slobode nevzťahujú, je nepochybné, že aj súdne konanie v súvislosti s rozhodovaním o zákonnosti väzby (v zmysle čl. 17 ústavy, čl. 8 listiny, čl. 5 dohovoru a čl. 9 paktu) musí poskytovať určité garancie procesnej povahy, ktoré sú vyjadrené v čl. 46 ods. 1 ústavy, čl. 36 ods. 1 listiny, čl. 6 ods. 1 dohovoru a čl. 14 ods. 1 paktu, aj keď tieto nemusia byť nutne rovnaké (k tomu pozri napr. II. ÚS 108/08, II. ÚS 266/2013, II. ÚS 76/2011, I. ÚS 82/2019, I. ÚS 405/2020; De Wilde c. Belgicko, Winterwerp c. Holandsko).

30. Rovnako právo obvineného na obhajobu ako súčasť práva na spravodlivé súdne konanie treba považovať nepochybne aj za súčasť konania o väzbe. Treba ho teda považovať za súčasť procesných práv obvineného aj podľa čl. 5 ods. 4 dohovoru, podľa čl. 9 ods. 4 paktu, resp. čl. 17 ústavy a čl. 8 listiny. Povinnosťou všeobecných súdov je umožniť obvinenému uplatniť právo na obhajobu tak, aby sa zachoval jeho reálny obsah a zmysel. Inak by totiž toto právo nebolo možné považovať za reálne, ale iba za teoretické, resp. iluzórne. Výklad príslušných ustanovení dotknutých právnych predpisov musí byť preto taký, aby sa uplatnenie práva na obhajobu v konaní o väzbe obvinenému reálne umožnilo (II. ÚS 116/2011, II. ÚS 266/2013).

31. Osoba vo väzbe musí mať v každom prípade možnosť predložiť súdu argumenty a dôvody proti svojmu ponechaniu vo väzbe a vyjadriť sa k všetkým okolnostiam týkajúcim sa jej dôvodnosti a zákonnosti (II. ÚS 18/2013, III. ÚS 198/05, II. ÚS 266/2013).

32. Ústavný súd v súvislosti s namietaným porušením označených základných práv zaručených ústavou, listinou a práva zaručeného dohovorom a paktom považuje predovšetkým za potrebné zdôrazniť, že konanie pred krajským súdom a ním vydané napadnuté rozhodnutie boli konaním a rozhodnutím o väzbe sťažovateľa, t. j. o jeho osobnej slobode.

33. Keďže sťažovateľ medzi inými namieta, že krajský súd rozhodoval o jeho sťažnosti proti uzneseniu okresného súdu v nezákonnom zložení, keď namiesto senátu „5 T“ o nej rozhodoval senát „3 T“, ústavný súd z hľadiska ním namietaného porušenia označených základných a iných práv podľa ústavy, listiny, dohovoru a paktu považoval otázku (ne)zákonného zloženia senátu vo vzťahu k ostatným námietkam (sťažovateľom nastoleným otázkam) pre svoje rozhodnutie za primárnu.

34. Právo na nestranný súd (ktorého súčasťou môže byť aj právo na zákonného sudcu) je obsiahnuté nielen v čl. 6 ods. 1 dohovoru, ale aj v čl. 5 ods. 4 dohovoru, keďže pojem „súd“ tu musí mať rovnaký význam ako v čl. 6 ods. 1 dohovoru. To isté tiež platí, pokiaľ ide o vzťah čl. 14 ods. 1 paktu zaručujúceho právo na spravodlivý súd a čl. 9 ods. 4 paktu. Z tých istých dôvodov treba právo na zákonného a nestranného sudcu považovať aj za súčasť čl. 17 ods. 1, 2 a 5 ústavy a čl. 8 ods. 1, 2 a 5 listiny v prípadoch, keď súd rozhoduje o väzbe. Právo na zákonného sudcu v zmysle čl. 48 ods. 1 ústavy a čl. 38 ods. 1 listiny sa naproti tomu vzťahuje na konanie vo veci samej.

35. Ústavný súd v súlade so svojou judikatúrou konštatuje, že za senát zložený zo zákonných sudcov možno považovať len senát zložený zo sudcov príslušného súdu, ktorí tvorili tento senát v čase pridelenia veci. Ústavnej zásade neodňateľnosti zákonného sudcu tak nezodpovedá prípad, ak zákonní sudcovia senátu, ktorému bola vec pridelená na prejednanie a rozhodnutie, boli menení bez splnenia zákonných predpokladov na vykonanie takýchto zmien neskoršie vydaným rozvrhom práce ako riadiacim aktom predsedu súdu (prípadne jeho zmenami a doplneniami). K zmene v zložení senátov vo veciach už pridelených na prerokovanie a rozhodnutie by malo dochádzať v zásade len výnimočne a za vopred stanovených pravidiel (nie *ex post*), ktoré umožňujú predvídať túto zmenu (pozri nález ústavného súdu č. k. I. ÚS 249/2017 z 31. augusta 2017).

36. Podľa § 51 ods. 1 zákona č. 757/2004 Z. z. o súdoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov znením účinnom v rozhodujúcom období ak tento zákon neustanovuje inak, veci určené podľa predmetu konania sa v súlade s rozvrhom práce pridávajú jednotlivým senátom alebo samosudcom náhodným výberom pomocou technických prostriedkov a programových prostriedkov schválených ministerstvom tak, aby bola vylúčená možnosť ovplyvňovania pridelenia vecí. Zároveň zistením ústavného súdu podľa Rozvrhu práce Krajského súdu v Trnave na rok 2021 v znení jeho dodatku č. 3 (ďalej len „rozvrh práce“) s účinnosťou od 15. marca 2021 do súdneho registra „Tos“ sa zapisujú veci, v ktorých rozhoduje odvolací súd o sťažnostiach podaných po podaní obžaloby (pozri s. 29 rozvrhu práce), pričom túto agendu vykonávajú tri senáty „3 Tos“, „5 Tos“ a „6 Tos“ s tým, že senát „3 Tos“ pracuje v zložení z predsedníčky [REDAKOVANÉ] a zo sudcov [REDAKOVANÉ] a [REDAKOVANÉ] (pozri s. 78 rozvrhu práce). Vzhľadom na to, že väzobná vec sťažovateľa bola podľa potvrdenia elektronickej podateľne krajského súdu, ktoré si ústavný súd s cieľom rozhodnutia o tejto ústavnej sťažnosti vyžiadal, náhodným výberom pomocou technických prostriedkov a programových prostriedkov schválených ministerstvom pridelená 22. marca 2021 senátu „3 Tos“ v plnom súlade s rozvrhom práce v znení v čase jej pridelenia, považuje ústavný súd sťažovateľovu argumentáciu, podľa ktorej o jeho

sťažnosti proti uzneseniu okresného súdu rozhodol súd (senát) v nezákonnom zložení, za nedôvodnú.

37. Pretože z obsahu repliky samotného sťažovateľa k vyjadreniu krajského súdu (oproti ústavnej sťažnosti, pozn.) zjavne vyplýva, že krajskému súdu nevytýka, že by v konaní o sťažnosti proti uzneseniu okresného súdu nepostupoval prednostne a urýchlene, resp. bez zbytočných prietáhov, resp. že namieta iba prietahy v konaní vedenom pred okresným súdom v tu preskúmvanej trestnej veci, ústavný súd sa v kontexte namietaného porušenia ním označených základných a iných práv podľa ústavy, listiny, dohovoru a paktu otázkou, či krajský súd postupoval v konaní prednostne a urýchlene, nezaoberal.

38. Preskúmaním veci sťažovateľa považuje ústavný súd za preukázané, že sťažovateľ svoju sťažnosť podanú (zhlásenú) 18. marca 2021 (štvrtok) na neverejnom zasadnutí ihneď po vyhlásení uznesenia okresného súdu, ktorým bola jeho žiadosť o prepustenie z väzby na slobodu zamietnutá, odôvodnil písomným podaním v listinnej podobe odovzdaným na poštovú prepravu 22. marca 2021 (pondelok), a rovnako nebolo spochybnené, že krajský súd sa s doplnenými písomnými dôvodmi riadneho opravného prostriedku sťažovateľa neoboznámil a ani na tieto pri svojom rozhodovaní neprihliadol, keďže o nich v relevantnom čase nemal vedomosť (podľa zistenia ústavného súdu poštová zásielka, ktorej obsahom bolo podanie sťažovateľa – odôvodnenie sťažnosti, bola vydaná adresátovi krajskému súdu 25. marca 2021, pozn.).

39. Úlohou ústavného súdu bolo posúdiť otázku, či v odôvodnení sťažnosti sťažovateľa (podané na poštovú prepravu 22. marca 2021) uplatnené námietky mali vzťah k prejednávanej veci, pretože iba prípady ignorovania vecných námietok účastníkov konania (strán trestného konania) zaťažujú rozhodnutie všeobecného súdu nepreskúmateľnosťou a iba takéto konanie súdu je potom potrebné hodnotiť ako rozporné s právom účastníka (strany) konania na spravodlivý proces. Naopak, úlohou ústavného súdu nebolo skúmať prípadnú relevantnosť dopadu uplatnených námietok na rozhodnutie vo veci, pretože je to práve všeobecný súd, ktorý sa obsahom týchto námietok musí zaoberať.

40. Sťažovateľ v odôvodnení sťažnosti proti uzneseniu okresného súdu s poukazom na odôvodnenie svojej žiadosti o prepustenie z väzby medzi inými namieta, že okresný súd sa náležite nevysporiadal s jeho argumentmi. Sťažovateľ sa domáhal náležitého vysporiadania sa s tým, že okresný súd nekonal v jeho trestnej veci v období od 15. júla 2019 do 14. októbra 2019, v období od 24. januára 2020 do 15. júna 2020 a napokon v období od 22. decembra 2020 do 15. marca 2021, ku ktorým v uznesení okresného súdu absentuje akákoľvek argumentácia. Okresný súd bol v jeho trestnej veci nečinný súhrnne 317 dní, čo je podľa jeho názoru neakceptovateľné.

Sťažovateľ tiež uvádza, že čerpanie dovolenky zákonnou sudkyňou nemôže byť prekážkou na ďalší postup v konaní. Sťažovateľ tiež tvrdí, že šírenie nebezpečnej nákazlivej ľudskej choroby COVID-19 nepredstavovalo zákonnú prekážku pre vykonanie hlavného pojednávania nariadeného na 16. marec 2020, pretože toto pojednávanie bolo možné vykonať prostredníctvom

videokonferenčného zariadenia. Na podporu tohto svojho tvrdenia poukazuje aj na to, že v jeho inej trestnej veci vedenej na okresnom súde pod sp. zn. 1 T 222/2017 hlavné pojednávanie nariadené na 12. marec 2020 zrušené nebolo. Sťažovateľ namieta koordináciu postupu v konaní zákonnej sudkyne v tu preskúmvanej trestnej veci a zákonnej sudkyne v jeho inej trestnej veci vedenej na okresnom súde pod sp. zn. 1 T 222/2017. Podľa jeho názoru nie je žiaden dôvod podmieňovať rozhodnutie v tu preskúmvanej veci právoplatným skončením konania vo veci vedenej na okresnom súde pod sp. zn. 1 T 222/2017. Sťažovateľ vyslovil presvedčenie, že to, že okresný súd vo veci samej nepostupoval s osobitnou starostlivosťou a urýchlením, ako mu to ukladá § 2 ods. 6 Trestného poriadku, je takou výnimočnou okolnosťou, ktorá sama osebe zakladá dôvod na jeho prepustenie z väzby na slobodu, a to aj bez prijatia akýchkoľvek náhrad ponúknutých sťažovateľom „nad rámec“. Pretože sa podľa sťažovateľa okresný súd argumentáciou jeho obhajcu vôbec nezaoberal, žiada krajský súd o jej vyhodnotenie. V ďalšom sťažovateľ tvrdí, že „Zo súdneho spisu je jednoznačne vidieť, že po celú dobu môjho 31 mesačného väzobného stíhania OS Senica ani raz neskúmal dôvody mojej väzby.“. Podľa sťažovateľa nie je opodstatnená obava, že by sa po prepustení z väzby vyhýbal trestnému stíhaniu, pretože preukázal existenciu trvalého bydliska, ako aj reálnu možnosť sa zamestnať. Napokon sťažovateľ vytyka zákonnej sudkyňi skrátenie zákonnej lehoty troch pracovných dní na podanie sťažnosti proti uzneseniu okresného súdu, resp. jej odôvodnenia, keď ho táto osobitne nezákonne poučila, že odôvodnenie sťažnosti má zaslať priamo krajskému súdu, a to tak, že „v Pondelok 22.3.2021 to musí byť už na KS Trnava“. V závere sťažovateľ žiada, aby krajský súd uznesenie okresného zrušil a z väzby ho prepustil.

41. Ústavný súd námietky sťažovateľa uvedené v písomnom odôvodnení jeho sťažnosti proti uzneseniu okresného súdu hodnotí ako také, ktoré nepochybne majú vzťah k prejednávanej veci – rozhodovaniu o jeho osobnej slobode, a bolo namieste, aby sa nimi krajský súd zaoberal a dal na ne adekvátne odpovede. V tejto súvislosti je irelevantnou skutočnosť, že krajský súd podľa § 194 ods. 1 písm. a) Trestného poriadku uznesenie okresného súdu zrušil a sám o väzbe sťažovateľa rozhodol podľa § 238 ods. 4 Trestného poriadku, pretože v danom prípade nešlo o námietky, ktoré samotným zrušením prvostupňového rozhodnutia stratili na ich aktuálnosti či legitímnosti. Ústavný súd opäť pripomína, že nie je jeho úlohou zhodnotiť opodstatnenosť uvedených námietok, či im mal alebo nemal krajský súd v konečnom dôsledku vyhovieť, resp. ich akceptovať, pretože by si takým postupom ústavný súd neprípustne aťahoval oprávnenia, ktoré mu neboli ústavou ani zákonom o ústavnom súde zverené. Z hľadiska poskytnutia požadovanej ochrany základnému právu sťažovateľa na osobnú slobodu sa ústavný súd obmedzil iba na konštatovanie, že krajský súd sa nevysporiadal s námietkami, ktoré sťažovateľ ako strana trestného konania proti svojmu ponechaniu vo väzbe uplatnil a o ktorých zároveň nevznikla dôvodná pochybnosť, že by vo vzťahu ku konaniu o osobnej slobode sťažovateľa tieto nemali žiadnu relevanciu.

42. V danom kontexte ústavný súd dodáva, že podľa jeho názoru sa s obranou krajského súdu v časti, ktorá poukazuje na to, že sťažovateľ bol predsa okresným súdom poučený o tom, že písomné odôvodnenie svojej sťažnosti proti uzneseniu okresného súdu musí zaslať priamo krajskému súdu tak, aby krajský súd toto jeho podanie mal k dispozícii už 22. marca 2021, nemožno stotožniť. Podľa § 187 ods. 1 Trestného poriadku sťažnosť sa podáva na orgáne,

proti ktorého uzneseniu smeruje, a to do troch pracovných dní od oznámenia uznesenia, pričom podľa § 63 ods. 6 písm. a) Trestného poriadku lehota je zachovaná aj vtedy, ak podanie bolo v lehote podané na pošte a adresované súdu, na ktorom sa má podať alebo ktorý má vo veci rozhodnúť. Sťažovateľovi bolo uznesenie okresného súdu oznámené 18. marca 2021 a jeho písomné vyhotovenie prevzal 19. marca 2021. Sťažovateľ mal teda právo sťažnosť proti uzneseniu okresného súdu z 18. marca 2021 (štvrtok) nielen podať v lehote do troch pracovných dní, t. j. do 23. marca 2021 (utorok; hoci túto zahlásil priamo do zápisnice 18. marca 2021, pozn.), ale zároveň právo svoju sťažnosť v tejto lehote aj odôvodniť, čo sťažovateľ aj urobil, keď toto (odôvodnenie) 22. marca 2021 (pondelok) podal na pošte. Lehota na podanie sťažnosti v trvaní troch pracovných dní od oznámenia uznesenia je zákonnou lehotou, ktorú nemožno skrátiť a musí byť dodržaná aj vtedy, ak by to malo za následok zmarenie okresným súdom nariadeného hlavného pojednávania. Je vecou nadriadeného orgánu (krajského súdu) si svoju rozhodovaciu činnosť organizovať tak, aby za predpokladu, že oprávnená osoba (proti uzneseniu o väzbe môžu podať sťažnosť v prospech obvineného aj osoby, ktoré by mohli v jeho prospech podať odvolanie, pozn.) podá proti uzneseniu sťažnosť v posledný deň lehoty na pošte, nedošlo k ujme na jej právach, v tu preskúmvanej veci v rámci práva na obhajobu brániť sa proti pozbaveniu osobnej slobody vlastnou argumentáciou. Uvedené platí aj za predpokladu, že sťažnosť bola odôvodnená obhajcom sťažovateľa, keďže obvinený (obžalovaný) môže uplatňovať svoje práva aj sám. Podľa názoru ústavného súdu odôvodnenie uznesenia krajského súdu nekorešponduje s námietkami sťažovateľa v takom rozsahu, ako si to v súdnom konaní vyžaduje materiálna ochrana zákonnosti. Možno teda uzavrieť, že krajský súd tým, že neprihliadol na podanie sťažovateľa – odôvodnenie sťažnosti proti uzneseniu okresného súdu o zamietnutí jeho žiadosti o prepustenie z väzby na slobodu, porušil jeho základné právo na osobnú slobodu podľa čl. 17 ods. 1, 2 a 5 ústavy a podľa čl. 8 ods. 1, 2 a 5 listiny, ako aj právo na slobodu a bezpečnosť podľa čl. 5 ods. 1 písm. c), ods. 3 a 4 dohovoru a tiež právo na slobodu a osobnú bezpečnosť podľa čl. 9 ods. 1, 3 a 4 paktu.

43. Už uvedený záver podporuje aj argumentácia ESLP v rozsudku z 2. júna 2015 v prípade Yegorov proti Slovenskej republike, podľa ktorej „... Čo sa týka konania o sťažnosti proti vzatiu do väzby v roku 2010, európsky súd poukázal na to, že sťažovateľ bol vzatý do väzby 16. júna 2010, keď po ústnom vyhlásení uznesenia podal sťažnosť s tým, že jej dôvody doplní po doručení písomného vyhotovenia uznesenia. V zákonnej lehote sťažovateľ zaslal súdu písomné podanie, ktoré však prvostupňový súd pravdepodobne nepredložil odvolaciemu súdu. Po doručení písomného vyhotovenia uznesenia o vzatí do väzby sťažovateľ zaslal súdu ďalšie vyjadrenie, ktoré však bolo doručené po uplynutí zákonnej lehoty na podanie opravného prostriedku. Toto podanie rovnako nebolo postúpené odvolaciemu súdu, ktorý 28. júna 2010 rozhodol o ústne podanej sťažnosti tak, že ju zamietol. Európsky súd považoval úmysel sťažovateľa čakať na doručenie písomného vyhotovenia uznesenia o vzatí do väzby na účely náležitej formulácie dôvodov sťažnosti proti tomuto uzneseniu za odôvodnený. Odvolací súd pri rozhodovaní o sťažnosti zjavne nepreskúmal ďalšie sťažovateľove písomné podania, a tým bola jeho sťažnosť bezdôvodne degradovaná na formálny prostriedok nápravy. Rozhodovanie o zákonnosti sťažovateľovej väzby tak nespĺňalo procesné požiadavky vyplývajúce z článku 5 ods. 4 Dohovoru a tento článok bol porušený...“.

44. Z uvedených dôvodov tak ústavný súd dospel k záveru, že napadnutým uznesením krajského súdu došlo k porušeniu označených práv sťažovateľa (bod 1 výroku nálezu).

V.

Zrušenie uznesenia krajského súdu

45. Vzhľadom na vyslovenie porušenia označených práv sťažovateľa ústavný súd podľa čl. 127 ods. 2 ústavy a § 133 ods. 2 a ods. 3 písm. b) a § 134 ods. 1 zákona o ústavnom súde zrušil uznesenie krajského súdu a vec mu vrátil na ďalšie konanie (bod 2 výroku tohto rozhodnutia). V zmysle § 134 ods. 1 druhej vety zákona o ústavnom súde je krajský súd viazaný názorom ústavného súdu, preto jeho úlohou bude po vrátení mu veci na ďalšie konanie opätovne v danej veci rozhodnúť o osobnej slobode sťažovateľa na základe jeho opravného prostriedku proti prvostupňovému rozhodnutiu v súlade s ústavnoprávnymi požiadavkami kladenými na takéto rozhodnutie, berúc pritom do úvahy príslušné ustanovenia Trestného poriadku, ale aj aktuálnu procesnú situáciu v danom trestnom konaní (podľa zistenia ústavného súdu bolo okresným súdom o ďalšej žiadosti sťažovateľa o prepustenie z väzby na slobodu rozhodnuté 7. júna 2021).

46. Sťažovateľ svojou ústavnou sťažnosťou zároveň požadoval, aby ústavný súd krajskému súdu zakázal pokračovať v porušovaní označených základných a iných práv podľa ústavy, listiny, dohovoru a paktu. Tejto časti ústavnej sťažnosti nebolo možné vyhovieť (bod 4 výroku nálezu). Podľa názoru ústavného súdu vyslovením porušenia práv sťažovateľa v spojení so zrušením uznesenia krajského súdu a vrátením veci na ďalšie konanie, a nie v poslednom rade tým, že krajský súd je v zmysle § 134 ods. 1 druhej vety zákona o ústavnom súde viazaný právnym názorom ústavného súdu, je ochrana označených základných a iných práv sťažovateľa podľa ústavy, listiny, dohovoru a paktu dostatočne zabezpečená.

VI.

Trovy konania

47. Podľa § 73 ods. 3 zákona o ústavnom súde ústavný súd môže v odôvodnených prípadoch podľa výsledku konania uznesením uložiť niektorému účastníkovi konania, aby úplne alebo sčasti nahradil inému účastníkovi konania alebo štátu trovy konania. Sťažovateľ si nárok na náhradu trov konania uplatnil.

48. Ústavný súd pri rozhodovaní o náhrade trov konania vychádzal z obsahu súdneho spisu. Odmenu však priznal iba za jeden úkon právnej služby, t. j. prevzatie a prípravu zastupovania (vykonaný v roku 2021), vychádzal pritom z priemernej mesačnej mzdy zamestnanca hospodárstva Slovenskej republiky za prvý polrok 2020, ktorá bola v sume 1 087 eur. Odmena za jeden úkon právnej služby v zmysle § 11 ods. 3 vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov (ďalej len „vyhláška“) predstavuje za rok 2021 sumu 181,17 eur. Takto stanovená odmena spolu s režijným paušálom (§ 16 ods. 3 vyhlášky) za rok 2021 v sume 10,87 eur predstavuje za jeden úkon právnej služby spolu sumu 192,04 eur bez dane z pridanej hodnoty, pretože právny zástupca sťažovateľa v konaní pred ústavným súdom

nepreukázal, že by bol jej platcom. Ústavný súd sťažovateľovi nepriznal náhradu trov právneho zastúpenia za podanie ústavnej sťažnosti, keďže táto nebola vypracovaná jeho právnym zástupcom, ale sťažovateľom samotným (ide o rukopis v rozsahu šesťdesiatich strán, pozn.). Tak isto ústavný súd nepriznal sťažovateľovi ani náhradu trov právneho zastúpenia za podanie repliky k vyjadreniu krajského súdu, pretože obsah repliky podanej jeho právnym zástupcom nepovažoval za taký, ktorý by prispel k bližšiemu objasneniu posudzovanej veci. Celkove teda trovy právneho zastúpenia predstavujú sumu 192,04 eur (bod 3 výroku nálezu).

49. Priznanú náhradu trov konania je krajský súd povinný zaplatiť na účet právneho zástupcu sťažovateľa označeného v záhlaví tohto nálezu v lehote dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu (§ 62 zákona o ústavnom súde v spojení s § 263 ods. 1 Civilného sporového poriadku).

50. Toto rozhodnutie nadobúda právoplatnosť dňom jeho doručenia poslednému z účastníkov konania (§ 70 ods. 1 zákona o ústavnom súde).

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 16. februára 2022

Jana Laššáková
predsedníčka senátu